

V å r t r ä f f - 2012 med medlemsföreningarna i Torsås Kustmiljögrupp

Sjöfartsmuséet i Bergkvara hamn,
lördagen den 16 juni 2012

Temat för Vårträffen är ”Vass som
närings- och energikälla”

Minnesanteckningar

Följer det detaljerade program med hålltider som utsänts med inbjudan till samtliga medlemsföreningar i Torsås Kustmiljögrupp samt till de personer och organisationer som återfinns på sekretariatets externa mailinglista. Namn anges med förnamn följt av efternamn i versal. Detaljerat program återfinns Du i slutet av minnesanteckningarna.

Samling, Sjöfartsmuséet, Bergkvara

Representanter och kontaktpersoner från Gunnarstorps Miljöförening, Norragårdens Samfällighetsförening, Miljöföreningen Södra Ragnabo, Bergkvara Samhällsförening, Bergkvara Hembygds-gille och Björkenäs Stugförening minglar runt och pratar dels med varandra dels med de inbjudna gästerna Håkan Algotsson, Assar Johansson, Pär Kalix Nilsson och Lars Nilsson.

Välkomna – Rune Fransén, ordf. i Torsås Kustmiljögrupp

Ordföranden för Torsås Kustmiljögrupp tillika medlem i Södra Ragnabo miljöförening Rune Fransén hälsar deltagarna hjärtligt välkomna och vänder sig särskilt till de inbjudna gästerna Håkan Algotsson, Assar Johansson, Pär Kalix Nilsson och Lars Nilsson, som har egna programpunkter för ”Vårträffen 2012”.

Rune F presenterar Karl-Gustaf Eklund som sedan den 19 juli 2011 är Kustmiljögruppens nye sekreterare med särskilt ansvar för föreningens administration, sekretariat och den nya hemsidan.

Rune Fransén ser fram emot en givande halvdag tillsammans med focus lagt på dagens och ”Vårträffens” tema ”Vass som närings- och energikälla”.

Presentation av deltagare – Karl-Gustaf Eklund, sekr. i Torsås Kustmiljögrupp

Representanter och kontaktpersoner från de olika medlemsföreningarna presenterar sig med namn och vilken förening som de representerar. Sekretariatet tar tillfället i akt och överlämnar en förteckning över de kontaktpersoner med uppgifter om namn, fast telefon, mobiltelefon samt E-postadress som medlemsföreningarna anmält och som finns på Kustmiljögruppens hemsida under linjalrubriken ”Om oss/Våra kustmiljöföreningar med karta över kustremsan”.

Sekretariatet önskar få denna förteckning uppdaterad, då det är en förutsättning för en god kommunikation mellan Kustmiljögruppen och dess medlemsföreningar.

Torsås kommuns syn på hur det står till med kustvattenmiljön – Håkan Algotsson, ordf. kommunstyrelsen Torsås kommun

Håkan A inleder med att säga att det är både trevligt och politiskt viktigt att få närvara vid dessa sammankomster, eftersom det är samma vatten som omger oss oavsett var vi befinner oss. Vatten är i allra högsta grad en framtidsfråga och en förutsättning för vår miljö, våra livsbetingelser för att leva och bo samt ett hållbart samhälle. Det är det vattenanvändande samhället ur alla synvinklar som är perspektivet i kommunen.

Håkan A fortsätter med tankespåret ovan och vänder sig till deltagarna och frågar hur de upplevde konferensen ”Vattensamling 2012 på Möre hotell den 1 juni.

Leif L uttrycker sin uppskattning av konferensen. Den gav ett avslöjande focus på problemen, hur stora dessa är och hur bördorna skall fördelas.

Assar J var mycket nöjd.

Håkan A uttrycker sin uppskattning över det mycket gedigna, omfattande och jättearbete som de olika inblandade aktörerna gjort för att få till stånd ”Vattensamling 2012”. Namn som nämns är Anna Carnelius och Susanna Minnhagen, båda vid Kalmarsundskommissionen, MOMENT-gruppen i Torsås kommun, Stan Weyns och Pernilla Landin.

Styrgruppen för ”Vattensamling 2012” hade utformat en utvärderingsenkät som deltagarna skulle fylla i och som vid sammanställning visade sig att det är ett mycket högt tryck och stort intresse för vattenfrågor just nu. Konferensen fick mycket höga betyg både på delavsnitten och i sin helhet, då den låg rätt i tiden samt kombinationen av både föreläsningar på förmiddagen och workshops på eftermiddagen. Antalet deltagare var över 100 personer.

Se Kustmiljögruppens hemsida för minnesanteckningar från konferensen genom att klicka på mailadressen nedan, så kommer Du med en gång till minnesanteckningarna och kan följa vad som hände på konferensen. (sekretariatets anmärkning)

www.kustmiljogruppen.org/minnesanteckningar-vattensamling-2012/

Håkan A fortsätter med att säga att samarbetet mellan kommunen och de ideella organisationerna är både viktigt och nödvändigt. Det måste skapas och finnas naturliga mötespunkter för samtal och dialog. Dessa mötespunkter skapar arenor som ger och gör betydelse samt genererar stark påverkan på samhället i stort. Dagens sammankomst är ett uttryck för detta.

Målet för Vattenrådet är att utveckla en förvaltningsstrategi för vattenförekomster, deras avrinningsområde men också för alla sjöar, grund- och kustvatten. Olika frågor kring vatten diskuteras, men den viktigaste utmaning är att nå en god status i alla vattenförekomster enligt de krav som ställs i det europeiska vattendirektivet. (Vattenrådets hemsida, sekretariatets anmärkning). Det har enligt Håkan A rått ett visst stillestånd i att utveckla verksamheten i styrelsen för Vattenrådet. Nya vägar och initiativ kanske måste till. Att nå fram till och att engagera fler människor i arbetet för ”vatten” är ingen enkel sak, då detta upplägg helt och fullt ut bygger just på engagerade människor med både intresse och kunskap om ”vatten”.

Vattenrådet har en egen hemsida www.torsas.se/vattenrad.aspx där det finns mycket information. Verksamhetsplanen för Vattenrådet innehåller bl.a. uppgifter om att Kustvårdsplanen skall revideras och skall gälla från 2013-2016. Håkan A berättar vidare att han erhållit mail från Kalmarsundskommissionen, där det bekräftas att Torsås kommun erhållit 600 000 kronor av totalt 3 000 000 från Havs- och vattenmyndigheten, för en hel rad av vattenkvalitetsförbättrande åtgärder i Grisbäckens avrinningsområde såsom våtmarksprojekt lekplats i Sandlycke, fiskeprojekt i Ängaskär, kvävefilter som berör Bruatorpsån på Kroka och projektbidrag för utredning om skörd av vass för biobränsle längs kusten i Torsås kommun. Havs- och vattenmyndigheten anser att projekten är prioriterade inom programområdena övergödning och biologisk mångfald och fiske. De bidrar till att uppnå Sveriges åtaganden i Baltic Sea Action Plan, den gemensamma handlingsplanen för Östersjöns miljö. Förutsättningen för att erhålla dessa bidrag från HaV är att projekten genomförs under den resterande delen av 2012.

Eftersom samtliga projekt inom Torsås kommun är väl förarbetade torde det inte vara några större problem att genomföra desamma

Håkan A eftersträvar ett tydligare engagemang från företagen i kommunen med ett ökat intresse för vattenfrågor, hitta forum och mötesplatser mm. Härutöver måste utvecklingsarbetet över kommungränserna intensifieras, vilket är en utav utmaningarna, då Torsås kommun har gemensamma vattendrag med andra kommuner. MOMENT-gruppen har varit en språngbräda för detta arbete med en hel rad av tagna initiativ. Även Vattendistriktet för sydöstra Östersjön med lokalisering i Kalmar har ett övergripande ansvar för att EU:s ramdirektiv för vatten genomförs samt att inte att förglömma våra grannländer på andra sidan Östersjön. Håkan A återvänder till hur viktigt det är att hitta mötesplatser för att driva

kustmiljöfrågorna, vilket ger politiska genomslag som ringar på vattnet och bottnar i ett långt målmedvetet och ovärderligt arbete.

Birgitta H ställer frågan till Håkan A ”vem” som sköter om/har ansvaret för befintliga våtmarker? Svaret blir att det är kommunen som sköter om detta och därmed har ansvaret. Vill däremot markägaren göra detta arbete själv, så är det OK för kommunen. Någon följdfråga från Birgitta H ställdes aldrig, om markägaren då kan påräkna sig någon form av ersättning (sekretariatets anmärkning).

Jean N fortsätter i samma tankespår som Birgitta H och ställer frågan till Håkan A hur eller på vilket sätt sköter man våtmarkerna? Svaret blir att man manuellt röjer buskar, träd och den vegetation som orsaker igenväxningen av våtmarken, vilket leder till ökat solinsläpp, så att den på så sätt kan fullgöra sin uppgift i ekosystemet.

Magnus R tänker vidare på hur viktigt det är att alla de åtgärder som sätts in och görs för att förbättra vattnets struktur och kvalitet utvärderas, effekterna mäts av gjorda insatser, där reducerade halter av fosfor (P) och kväve (N) samt ökad syrehalt O₂ blir kvittot på att rätt saker görs. Mäta och åter mäta skall alltid göras för att utvärdera projekt och måste således ingå i projektet från början via öronmärkta projektpengar.

Leif L ger en beskrivande anekdot av hur fältherrar tänker när de skall bekämpa sin fiende. Det gäller att på olika kraftfulla storskaliga militära tillvägagångssätt hålla ”nere huvudet” på sin motståndare. På samma sätt, men med samma icke militära metoder borde vi agera för att lösa Östersjöns miljöproblem. Det går inte att som nu komma med ärtbössorna först och tro att miljöproblemen löses för Östersjön. Leif fortsätter med utropet ”var är våra ungdomar”. De vill ha resultat nu och inte långt in i framtiden., om det nu finns någon framtid. Leif avslutar med att säga att det krävs storskaliga åtgärder omedelbart inom de areella näringarna.

Birgitta H redogör för att det i Kustvårdsplanen finns en stor mängd mätdata som skulle följas upp, men undrar samtidigt vart denna uppföljning tog vägen för de projekt som nu är genomförda?

Rune F informerar om att kommunens tjänstemän är mycket aktiva och tänker då i första hand på MOMENT-gruppen (Stan Weyns och Pernilla Landin) som tyvärr går i graven efter den 1 augusti 2012. Pernilla Landin kommer att arbeta kvar på Torsås kommun, men med andra arbetsuppgifter. Exempel på MOMENT-gruppens aktivitet är de vattenkvalitetsförbättrande åtgärder som gjorts i Grisbäckens avrinningsområde, ny våtmark på Sandlycke, kvävefällor vid Kroka i Bruatorpsån mm.

Det är också viktigt att medlemsföreningarna i Kustmiljögruppen är aktiva och talar om vad de håller på med. Rune F nämner vidare om det genomströmningsprojekt som nu håller på att tas fram i Södra Kärr. Detta omfattar bl.a. byggande av ny bro med ett tänkt spann på 12 meter mellan fastlandet och Nötholmen, slamsugning av den del av viken som hör till gården Södra Kärr samt att ytterligare öppna upp den ränna som båtarna använder vid Tittskär för att komma ut i öppet vatten.

Rune F fortsätter sin tankegång med att fråga Håkan A, vilken prioriteringsordning som finns, om det visar sig att kommunen får pengar över vid budgetuppföljningar. Håkan A garanterar att i den ovan tänkta uppkomna situationen, så finns det alltid en diskussion om och kring, att ytterligare ekonomiska medel kan tillskjutas vattenvård och kustmiljö, då det finns projekt som alltid ligger och väntar på att genomföras. Rune F berättar att han fått mail från Kalmarsundskommissionen med uppgift om att Havs- och vattenmyndigheten beviljat 25 000 kronor för utvärdering av pelletstillverkning med vass som råvara. Detta besked är mycket glädjande och passar mycket väl in i tidsplaneringen vad avser vass som energikälla.

Ove Lind ställer en öppen fråga om det förstör skorstenen med att elda pellets som är gjort av vass? Svaret blir att vasspellets inte innehåller några skadliga substanser, frätande ämnen, garvsyror eller motsvarande som är skadligt för skorstenen, varför vasspellets lämpar sig mycket väl för eldning. Carl-Erik Övgård eldar idag storskaligt med vass och har inte kunnat se några olägenheter med denna energikälla. Ove L berättar att han fått kunskap om att vete som energikälla kan påverka skorstenar och ge störningar i förbränningen.

Rune F svarar på frågan om det föreligger någon skillnad i energivärde mellan vasspellets och andra former av pellets med annan råvara med svaret att det torde vara en marginell skillnad under förutsättning att vassen verkligen är torr. Rune F hänvisar till Göran Fahlberg vid Kalmar kommun, som arbetet mycket med dessa frågor.

Birgitta H frågar Håkan A vad som nu händer efter det att MOMENT-projektet slutar den 1 september i Torsås kommun? Tar andra över? Svaret blir att Stan Weyns kommer fortsätta på Regionförbundet och därmed tar uppdraget slut i Torsås kommun för hans del. Pernilla Landin kommer att stanna kvar i kommunen där en viss del av hennes tjänst fortfarande kommer att omfatta vattenfrågor.

Fortsatt vassröjning längs kustremsan – tidsplan – Rune Fransén, ordf. i Torsås Kustmiljögrupp

Rune Fransén meddelar att denna punkt på programmet egentligen var vikt åt Jan Andersson på Torsås kommun, men han kan på grund av sjukdom inte delta. Dock framför han sin hälsning till samtliga deltagare. Det är Assar J, som har den nära kontakten med Jan A på Torsås kommun i egenskap av förare på Truxormaskinen som klipper bl.a. vass. Jan A är ansvarig på miljökontoret för denna verksamhet. Torsås kommun har sedan något år på ett föredömligt sätt investerat i en specialdesignad maskin för klippning av vass – Truxormaskin, där Assar J är förare och kommunens entreprenör. Alla medlemsföreningar i Kustmiljögruppen lovordar både kommunens initiativ att inköpa en vassklippningsmaskin och Assar J sätt att sköta vassklippningen i de kustnära områdena i Torsås kommun. Innan kommunen investerade i en egen vassklippningsmaskin hyrde kommunen en sådan från Borgholms energi.

Kustmiljögruppen har medverkat i det samrådsförfarande med Länsstyrelsen i Kalmar som krävs enligt Miljöbalken (MB) innan man klipper vass. Gunnarstorps Miljöförening och Djursvik Samhällsförening har sökt egna tillstånd. Det finns en ansökan om klippning av vass som gäller för en tid av 5 år mellan 2011-2015.

Då det gäller årets klippning av vass har Rune F lovat Assar J att ge ett förslag på en tidsplan för vassklippning som tar hänsyn till att vissa medlemsföreningar har kortare tillstånd än andra samt att det inte blir en huggsexa om tider för klippning mellan de olika medlemsföreningarna i Kustmiljögruppen. Bruatorpsån skall klippas först för att inte störa havsöringen och att det inte är så högt vatten så pass tidigt.

Dock påpekar Rune F noga att det är ytterst Torsås kommun som bestämmer och är ansvarig för verksamheten. Därav uttrycket ovan ”att ge ett förslag på en tidsplan”. Tidsplanen är enligt tillstånd mellan den 15 juli och 1 april mot bakgrund av att särskild hänsyn måste tas till häckande fåglar och lekande fisk.

Möre Golfklubb har själva ansökt om tillstånd för klippning av vass, ett tillstånd som gäller fram till den 30 augusti.

I Torsås kommuns Kustvårdsplan som gäller fram till och med 2012 återfinns ett särskilt avsnitt som pekar på hur viktigt det är att slå vassen både ur ett närings- och energiperspektiv. Håkan A bekräftar att klippning av vass kommer att ske enligt upprättad plan.

I medlemsföreningarna finns funderingar på vad resultatet av klippning av vass egentligen ger. Är det så att vassen dör när den klipps eller kommer den att växa upp igen och igen. Svaret beror på om vassen klipps under vattenytan vid normalvattenstånd eller strax ovanför. Om vassen klipps ovanför vattenytan och tas om hand så att den inte ligger kvar i vattenet, så omhändertas även de ämnen som är bundna i vassen och i sedimentlagren, ämnen som ger upphov till övergödning. Låter man vassen ligga kvar i vattenet bryts den ner under bildande av svavelväte (H_2S) och förbrukning av syre (O_2) och bidrar således till att bottensedimenten ökar, vilket inverkar negativt på fiskreproduktionen. Skörd av vass ovanför vattenytan motverkar fortsatt igenslamning och förbättrar cirkulationen i sund, bäckar, åar och i sjö- och vattensystem.

Tre tänkta huvudspår utkristalliseras med vass.

1. Klippning som ombesörjs av Truxormaskinen och Assar J
2. Omhändertagande av vassen från källan tills att den kommer upp på ett lämpligt sätt på landbacken.
3. Bearbetning av råvaran slagen vass kan ske som vasspelletstillverkning som energikälla, alternativt strängläggning på land för balning som blir energikälla.

Vass som närings- och energikälla – Assar Johansson, Truxorförare

Assar J riktar sig till deltagarna och frågar om de har några frågor kring vassklippning.

Assar J vänder sig till Rune F och framför önskemål om en turordningslista. Då det gäller årets klippning av vass har Rune F lovat Assar J att ge ett förslag på en tidsplan för vassklippning som tar hänsyn till att vissa medlemsföreningar har kortare tillstånd än andra samt att det inte blir en huggsexa om tider för klippning mellan de olika medlemsföreningarna i Kustmiljögruppen. Bruatorpsån skall klippas först för att inte störa havsöringen och p.g.a. att det inte är så högt vatten så pass tidigt på året.

Magnus R riktar beröm till Assar J för hans sätt att sköta vassklippningen, då hans arbete präglas av ordning och reda. Magnus R ger en beskrivning av hur det gick till före Assar J tid, då den klippta vassen flöt ut till havs och sjönk till botten.

Birgitta H instämmer helt och fullt i vad Magnus R har sagt. Det är ordning och reda sedan Assar J kom in i bilden med vasslätter.

Leif L har gjort en iakttagelse när han varit ute och rott och då haft bottenkänning på platser där han normalt kunnat ro utan problem. Leifs teori är att när vassen slås, så kan rotsystemen lättare flyttas med isarna. Vassen flyttar/kommer längre ut mot havet för att möta sin egen undergång, då vattendjupet överstiger 120-130 cm. Anhopningen av vassrötter kommer att brytas ner, vilket är positivt, då den inte trivs på större djup.

Assar J besvarar frågan hur pass uthållig är tillväxten av vass vid årlig slåtter med att säga; att vid klippning 3 gånger/säsong tar det ca 3 år och med klippning 1 gång/säsong, vilket är aktuellt för Torsås kommun, tar det ca 5-6 år innan vassen trängs tillbaka. Läs mer i femte stycket på sidan 6. Eftersom målsättningen i Torsås kommun med att klippa vassen är att den skall fungera som näringsupptagare, så klippas vassen strax ovanför vattenytan, beräknat på normalt vattenstånd. Detta medför att rötterna inte ”kvävs” och därför kommer den igen och fungerar på nytt som näringsupptagare. I detta sammanhang bör noteras att gäddan vill ha vass för sin reproduktion.

Rune F berättar att vassen har ett förgrenat rotsystem med långa utlöpare som når ner ca 30 cm under bottenytan.

Pär K N riktar en fråga till Assar J och undrar hur många m³ vass som normalt kan skördas per timme? Assar J svar blir att det är helt beroende på hur strandförhållandena ser ut.

Assar J berättar att vass skall skördas på en sträcka av ca 500 m av Bruatorpsån som passerar igenom Möre Golfklubb. För att underlätta arbetet måste träd tas bort, vilket ombesörjs av golfklubbens personal. Den egentliga vasslättern utmed kustremsan börjar i augusti månad. Löpande underhåll av Truxormaskinen måste genomföras efter ett specificerat antal timmar och beräknas ta ca en vecka under klippningssäsongen. Klippningen av vass bestäms av vindriktning och vädret i allmänhet. Assar berättar att det finns ett speciellt aggregat/sil som

lämpar sig för algupptagning i öppen vattenyta, vilket skedde i Södra Kärr under sommaren 2011.

Rune F meddelar att det krävs samråd med/tillstånd från Länsstyrelsen även då det gäller upptagning av alger precis på samma villkor som gäller för klippning av vass. För att få ett ”liggande samråd” med Länsstyrelsen vad avser algupptagning krävs att vattenområdena preciseras, vilket blir en uppgift för medlemsföreningarna att ta ställning till samt lämna uppgift på till Kustmiljögruppen, om hjälp med samråd behövs. Medlemsföreningarna måste alltid inhämta markägarens skriftliga tillstånd, vilket skall biläggas samrådet till Länsstyrelsen för generella tillstånd.

Birgitta H berättar att i Gunnarstorps skärgård är det svårt att ta upp vassen, när den är klippt beroende på den steniga kusten. Därför krävs det olika typer av utrustning/maskiner som enligt Birgitta H finns i Kalmar för dessa ändamål.

Assar J återkommer till problemet med att ta upp vassen efter den är klippt. Slåttern av vass består av en kedja av åtgärder, som tidigare omnämnts, där en av länkarna onekligen är upptagningen av vassen på land. Tankar framförs om att använda Arbetsförmedlingen som aktör för att få fram personella resurser, där maskiner inte kan användas. Assar J påtalar tydligt att han inte kan vara arbetsledare för dessa personer, utan detta måste ske via Samhällsbyggnadsförvaltningens försorg. Utan att vara alltför pessimistisk, så är ju det till sist pengarna som styr.

Vass som närings- och energikälla – Pär Kalix Nilsson, PKN-Consulting

Pär K N är inbjuden att delta tillsammans med sin far Lars Nilsson på ”Vårträffen 2012”. Pär K N är ägare till företaget PKN-Consulting, ett företag i säkerhet- och bandvagnstjänster för transporter och lyft i eländig terräng. Företaget arbetar inom segmenten brand- och skalskydd. Verksamhetsområdena är;

- Utbildningar, grundläggande brandkunskap för alla, systematiskt brandskyddsarbete, brandskyddskontrollant, heta arbeten, brandsäkra hem, till olika yrkesgrupper.
- Bandvagnstransporter med hjälp av bandvagn 206 från Hägglunds i Örnsköldsvik. Bandvagn 206 är oslagbar och enligt Pär K N fortfarande världens bästa bandvagn för transporter i ömtåliga skogsmarker, kuperad terräng, vatten- eller kärrmarker, räddningsuppdrag och olika bärgningsuppdrag.

Kunderna är i huvudsak kraftbolag och kommunala räddningstjänster som har behov av transporter som funktion, men kanske även nu som blivande transportör av vass från vatten till land.

1. Till bandvagnen är kopplad en lyftarm på 14 meter med en gripfunktion, grästillägg drygt en meter bred, som möjliggör att en stor mängd vass kan lyftas på en gång.

2. Flak med stolpar, som är kopplad till befintlig maskin, fordonståg, som rymmer 4-6 m³.
3. Ekipagets marktryck är 4 psi, vilket motsvarar 0.28 bar. En persons skotryck uppgår till mellan 7-9 psi. Däremot framhåller Pär K N att givetvis kommer marken att naggas av banden.
4. Bandvagn 206 (all train vehicle) går i princip i all terräng och klarar lutningar på upp till 60°. Kan även gå i vatten med ett djup av 50 cm. Hastigheten är max 50 km/h, där underlaget avgör. Den går även att köra på allmän väg. Har automatisk växellåda, styrs på mitten, obegränsad åtkomlighet. Begränsningsfaktorn för bandvagnen är chaufförens kunskap att hantera densamma
5. Typ av arbeten som PKN-Consulting kan utföra.
 - Kraftbolag vintertid.
 - Skogsmiljöer, uträtta specifika saker åt markägare.
 - Olika lyftarbeten inne bland hus i stadskärnor.
 - Trädfällning med hjälp av personkorg.
 - Räddningsuppdrag vintertid.
6. För vår del och de uppgifter som medlemsföreningarna måste lösa med att transportera bort vassen efter skörd, från vatten till land, är bandvagn 206 enligt Pär K N ett mycket bra alternativ. Efter att det ligger på land kan det torka och därefter ånyo av bandvagn 206 plockas upp/tas om hand för strängläggning eller vidaretransport, (packas, i hög).
7. Ekonomi. Timpriset är 1 400 kronor, om man räknar timme för timme. Dock avgör ställtiden (dvs. tiden från Nybro till slutmål) det slutliga priset. Vid veckoavtal blir timpriset lägre, eftersom maskinen kan stå kvar på platsen.
8. På hemsidan www.pknconsulting.se finns en film som visar bandvagn 206 i aktion.

Rune F framhåller att för att få ett så ekonomiskt upplägg som möjligt krävs samordning och att ett test i skarpt läge görs till ett kraftigt subventionerat pris från PKN-Consultingssida. Rune F noterar samtidigt att det är bra att bandvagn 206 inte förstör marken och kommer fram överallt, allt enligt Pär K N uppgifter.

Håkan A noterar att tiden för hans del lider mot sitt slut och tackar för en intressant samt givande förmiddag med uppmaningen och frågeställningen till oss alla, men kanske speciellt Magnus Rosenborg som kommer efter Pär K N, har vassen något värde sedan?! Redan nu kan vi av detaljprogrammet svara jakande på denna fråga, inte minst då vass som tidigare angivits är en utmärkt energikälla.

Rune F lyfter fram alternativa sätt att få upp vassen från vatten till land. Ett sådant sätt skulle kunna vara att Assar J lägger vassen direkt i en pråm eller annan flytande farkost som transporterar vassen till land, där den lyfts upp för vidaretransport till bearbetning/förädling. Rune påpekar även att lyftarmen gick ganska långsamt på Vattendagen, vilket Pär K N medger under de förhållanden som då rådde.

Vass som närings- och energikälla – Magnus Rosenborg, innovatör

Magnus R berättar att han äger betesmark alldeles intill Kalmarsund. Här betar tackor och lamm som mycket gärna äter vass, dock äter de icke vass i vatten. För 30-40 år sedan var det sandbotten på de platser där det nu är igenväxt med vass, vilket är ett tydligt tecken på övergödning. Vassen är och blir ett symptom på förekomsten av för höga halter av fosfor (P) och kväve (K). Att upprepa processen med att skörda vass med sitt rika innehåll av närsalter är av godo. Det har ett värde av ca 3000 kronor/ton som kan omsättas i pellets gjort på vass. Magnus R uttrycker sig med orden ”det är det andra tänket i det strategiska flödet i kedjan”. Sågspån är idag i huvudsak råvara i pellets, men på grund av konkurrens om sågspån som råvara i många olika typer av material har priserna stigit kraftigt, varför vass är en mer ekonomisk råvara för energiändamål. Det skapas med andra ord ytterligare en råvara för pelletstillverkning. Jörgen och Ralf Johansson vid NT-pellets i Rotavik har idag brist på sågspån för pelletstillverkning, varför vass som råvara är mycket intressant både ur ett ekonomiskt och marknadsföringsmässigt perspektiv.

Innan Assar J mycket utmärkta och funktionsdugliga Truxormaskin inköptes för vasslätter, så användes en minilastare med slätterbalk på isen för att skörda vass. Samma ponton/flotte som användes sommartid för att frakta får till öarna.

Åbo Akademi är Finlands svenska universitet som på vetenskaplig grund undersökt hur förbränning av vasspellets påverkar skorstenar. Dessa undersökningar har mynnat ut i antagandet att vasspellets mycket väl kan användas som bränsle. Det är råmaterial som innehåller syror som är farligt för skorstenar.

Magnus R har som innovatör inlett ett samarbete med Jörgen Johansson vid NT-pellets i Rotavik med att tillverka pellets med vass som råvara. Magnus R framhåller att det är ett logistiskt problem att från skörd av vass få densamma till den plats där den på olika sätt skall omhändertas för vidare bearbetning – pelletstillverkning – balning som råvara vid eldning – biogasframställning osv. Målsättningen är en så effektiv och ”kompakt” logistik med så lite omlastningar som möjligt.

Vassen måste vara torr och död, ej grön, för att få ett så bra energivärde som möjligt. Att torka vass kan ske genom strängläggning och täckning med plast. Det bildar ett system som är mycket likt Gore-Tex i skor och stövlar, vilket innebär att fukt kan tränga ut, men att regn och väta stängs ute.

Magnus R tänker vidare i kedjan och nämner att även askan efter förbränning kan pelleteras och sedan spridas på åkrar, jordar och marker och därmed återföra och förbättra kol-värdet i

jorden, vilket är mycket värdefullt. Andra möjligheter är att blanda in olika mineraler som kalk i pellets som jordförbättrande åtgärder, pellets som strö i stallar, pellets i kattlådor, pellets som kvävefällor, pellets i ”kassar” för att dämna diken och reglera vattenmängden uppströms i diken, åar, bäckar, vilket innebär att förädlingsvärdet ökar på vassen och därmed det ekonomiska incitamentet för att göra något med vassen. Magnus R avslutar sitt anförande med att säga ”slätterängar med vass måste bort. Det är ett skönhetsvärde att skörda vass”.

Leif L har ett påstående och en fråga. Påståendet är ”det gäller att få bort vattnet, för att göra den torr och därmed öka energivärdet i vassen. Frågan som ställs till Magnus R är om han vet något om det finns beräkningar av nettoenergivinsten efter all hantering?

Rune F framhåller att eftersom inte Ralf Johansson själv är här på dagens ”Vårträff” så är det just denna typ av frågor, logistik, ekonomi. mm som Havs- och vattenmyndigheten beviljat 25 000 kronor för, att utreda och komma till klarhet med. Samarbete skall ske med Linnéuniversitetet. Rune F fortsätter med att säga att energivärdet för vass som råvara jämfört med sågspån är marginellt, ja till och med till fördel för vassen under förutsättning att den verkligen är torr. Rune F tillägger att litteraturstudier är alltid vettigt att göra och att uppdraget som nu läggs till Linnéuniversitetet inte skall innebära att uppfinna hjulet en gång till. Stellan Hamrins forskning och gamla studier om vass är en god grund för Linneuniversitetet för att göra ett gott arbete.

Kustmiljöföreningarnas aktuella projekt och frågor

Rune F inleder med att säga att det är de olika medlemsföreningarna som utgör Torsås Kustmiljögrupp. De är och utgör själva ryggraden, som byggts från en förening till dagens 17 medlemsföreningar. Under innevarande verksamhetsår 2012 har två nya medlemsföreningar blivit medlemmar, vilket är glädjande och visar betydelsen av kustmiljöfrågornas betydelse för en bättre vattenstruktur och vattenkvalité i Kalmarsund. Redovisningen sker från norr till söder med början med Gunnarstorps miljöförening till Grämckulla Intresseförening i Söder.

1. Gunnarstorps Miljöförening - representeras av Birgitta Hedvall.

Birgitta berättar att vassröjning sker under Assars ledning och i enlighet med det samråd som föreningen har med Länsstyrelsen. Det är ett mycket stort område som omfattas av vasslåttern och det är ett problem med att få den klippta vassen till land. Föregående år gick det bra med hjälp av en stor pråm, som föreningen fick disponera av Bröderna Nilsson. Vidare framkommer att ett år så skedde klippningen vintertid och fraktades bort på isen. Det är stora områden som skall vassklippas innanför Örarevet, som klippts upp brett och Gunnarstorps skärgård. Det finns inga planer på att utöka vasslätterområdena, enligt Birgitta H

2. Djursviks Hamnförening - ingen representation

3. Djursviks Samhällsförening – representeras av Birgitta Hedvall

Viken i Djursvik skall klippas i år. Mycket förekomst av vass. Stort behov av att röja vass i Bruatorpsån även nedströms. Tillstånd/samråd för det senare har enligt Birgitta inte gjorts. Birgitta tar upp problemet med att det krävs markägarnas tillstånd för vassklippning. Rune påtalar att tomter ut med Bruatorpsån upp till Ådholmen knappast har strandrätt, så det torde vara den ursprunglige markägaren, före avstyckning och försäljning) som måste tillfrågas. Dessutom lär det finnas ett kanalföretag för Bruatorpsån från Söderåkra upp till Torsås.

Lars Carlson med flera får arbeta vidare med dessa frågor i Samfällighetsföreningen.

4. Djursviks Stugförening – ingen representation

5. Norragårdens Samfällighetsförening – representeras av Kennert Täck och Pia Prestel

Norragårdens Samfällighetsförening består utav 3 föreningar den norra, mellersta och södra.

Den norra föreningen har eldat mycket vass i samband med vårstädningen, då vassen blev liggande kvar efter slätter. Dock finns det vass kvar som är blöt och ligger kvar på eldstaden.

Den mellersta föreningen har eldat vass i vår. Länsstyrelsen anser att det är OK att elda vass, men att askan inte får ligga kvar, då den vid högvatten följer med ut i Kalmarsund. Askan med sitt höga pH-värde torde ändå inte ha några allvarliga följder för havet som sådant. Det är viktigt att röja/klippa den höga vassen för att kunna se sjön/havet i enlighet med det tillstånd/samråd som finns nu. Det ser fasligt ut nu enligt Kennert T. Det förekommer växt av alger på vattenytan och dels olika natearter som växer upp från botten och lägger sig på vattenytan. Dessa alger/natearter slets manuellt upp från botten föregående sommar. Kennert T är införstådd med att det krävs en översyn om vilka tillstånd föreningen har och vilka samråd som har skett med Länsstyrelsen.

Den Södra föreningen har eldat vass under hösten 2011. Dock finns det vass kvar som är blöt.

6. Ragnabo Stugförening – ingen representation

7. Miljöföreningen Södra Ragnabo – representeras av Jean Nilsson och Magnus Rosenberg.

Representanterna ser med spännig fram emot det fortsatta arbetet med vasslättern under 2012.

Assar J meddelar att en representant vid namn Thorbjörn som säljer Truxormaskiner skall besöka Torsås under förmodligen sommaren 2012, för att demonstrera och göra en provkörning för slamsugning för att ta upp bottensediment, vilket vi med spänning väntar på. Meddelande om demonstrationen skall gå genom Kustmiljögruppens sekretariat som skickar ut ett viktigt meddelande till samtliga medlemsföreningar i Torsås Kustmiljögrupp om tid och plats för demonstrationen.

Demonstration och provkörning av kräver tillstånd av Länsstyrelsen genom en tjänsteanteckning. Om inte Torsås kommun har intresse och/eller tid kan andra intressenter inbjudas till demonstrationen. Sedimentet kan sedan tas om hand genom tillfälliga sedimentbassänger.

Birgitta H efterlyser svar på redan gjorda bottensedimentprover.

Assar J berättar att han har en speciell ”silplåt”, som tidigare omnämnts och som han kan fånga upp/ta upp ytalger ned till 30 cm djup under vattenytan. Detta är särskilt attraktivt vid badplatser för att få ytvattnet fritt från alger. Algerna kan sedan användas för biogasframställning genom rötning. Det blir ånyo ett win-to-win förhållande.

Leif L berättar att det finns särskilda maskiner i Kalmar för detta ändamål med algskörd.

Rune Fransén meddelar att Kalmar kommun troligtvis lägger ner sitt biogasprojekt. Orsakerna till detta framkommer inte under diskussionen.

8. Torsås Naturskyddsförening – ingen representation

9. Yrkesfiskarna – representeras av Leif Lindberg

Leif L återkommer med tankar om hur vassen skall kunna transporteras till land efter vasskörd och på vilket sätt som yrkesfiskarna kan bidra med sina resurser för detta viktiga och behjärtansvärda arbete med att få vassen upp på land. Leif redogör för att yrkesfiskarna har stora sättekör som rymmer 3-4 ton och som kan användas på relativt grunda djup för transport av vass. Man kan även tänka sig att lägga näthåvar på botten av pråmar som fylls med den skördade vassen och som via kran lyfts från pråmen till väntande lastbilar för borttransport likt höhissar. Dessa pråmar är lediga mellan augusti och oktober och kan få disponeras av bröderna Nilsson och bröderna Ohlsson som är yrkesfiskare i Bergkvara.

10. Bergkvara Samhällsförening – representeras av Ove Lind

Ove L berättar att Vision Bergkvara (VB) består av en arbetsgrupp av tre personer Britt-Marie Östman, Frida Portin och Per-Olof Norén och omfattar 13 föreningar. VB anser att Bergkvara är lite av en oslipad diamant och för att öka attraktionskraften och

att utveckla området kring Dalskär har VB tagit fram en vision som kommer boende, besökare och turister till del. En särskild folder har tagits fram för etapp ett som innehåller en mängd åtgärder för Sjöslätten, Ängaskär och Stenskär. Vassröjning sker redan idag av Ängaskär och Hossan. Projektet omfattar 4-5 år. Ove L hänvisar till den framtagna foldern och till VBs hemsida www.visionbergkvara.se.

11. Bergkvara Hembygds-gille – representeras av Leif Lindberg

Leif Lindberg har till ordföranden Rune Fransén till årsmötet anmält att Torsås Kustmiljögrupp bör initiera en kampanj under sommaren 2012, att tvåtakts-motorer skall använda miljöbränsle av typen akrylatbensin.

Leif Lindberg redogör för sina argument och ståndpunkter som redovisas nedan, men som i korthet innebär att det är ett bränsle som helt enkelt används av människor som ”bryr sig om miljön”.

Akrylatbensin är den renaste petroleumprodukt som går att få fram. Den är 99 % renare än vanlig bensin (enligt Aspen) och därmed ”snällare” både mot miljön genom att bildningen av markozon mer än halveras, men även mot människa och inte att förglömma mot själva motorn, som kan vara en båtmotor, gräsklippare, trimmer, motorsåg, moped mm. Alkylatbensin ger en perfekt prestanda genom att tändstift och förbränningsrum hålls renare. Akrylatbensinen tål att lagras och även efter långa stilleståndsperioder startar motorn utan problem. När du använder akrylatbensin så slipper du nästan helt farliga ämnen som bensen och aromatiska kolväteföreningar som i allmänhet orsakar allvarligare hälsoproblem.

Personer inom näringar och verksamheter som använder olika motorredskap är skyldiga att använda alkylatbensin ur arbetsmiljösynpunkt.

Mindre motorer är tekniskt sett ganska enkla med dålig förbränning. Det innebär att mycket av bränslet 25-30% går ut oförbränt och om det rör sig om båtmotorer, så hamnar detta direkt i vattnet, vilket givetvis har en direkt negativ påverkan på vattenmiljön i Kalmarsund. Det måste vara anständigt att ta ett större ansvar för miljön, säger Leif Lindberg, vilket även kan ta sig uttryck i att lätta på gasen och att använda sig av elmotorer. Akrylatbensin finns både för tvåtakts- och för fyrtakts motorer.

Sekreteraren vill påminna om vad Åke Hagström, Havsmiljöinstitutet framförde på Vattensamling 2012 på Möre hotell den 1 juni 2012, att människan själv är sin värsta fiende”. Att agera enligt ekosystemprincipen är en uppmaning om att solidaritet skall riktas mot folk och få (havets innevånare i alla former inklusive mikroorganismer) samt generationer.

Leif understryker att tankar ovan måste tas i olika steg och under en lång tid. Men även den längsta resa börjar ju som bekant med ett första steg. Stegen kan vara att göra en kampanj riktad mot bensinstationer och försäljningsställen av drivmedel i Torsås kommun och på så sätt få publicitet kring frågan om användandet av lämpligt och alternativt drivmedel. Påverka grannar, vänner och bekanta samt att uppmana Kustmiljöföreningarna att de vid sina stundande föreningsstämmor och årsmöten

uppmanar sina medlemmar att tänka mer miljömässigt, när de använder mindre motorer.

12. Kärrabo Kustvårdsförening – ingen representation

13. Norra Kärr Stugförening – ingen representation

14. Björkenäs Stugförening – representeras av Jan Mannelqvist

Jan M berättar att det i samband med högvattnet under januari 2012 kom upp väldigt mycket tång på land i anslutning till kustremsan. Vass har även blivit liggande kvar på land efter förra årets vasslåtter. Mycket arbete har lagts ner på att få området uppsnyggt i samband med midsommarfirande. Den klippta vassen tog bönderna hand om föreningen fick låna både traktor och vagn för omhändertagandet av vassen, som de sedan körde ut på åkrarna och plöjde ner.

15. Järnsida Stugägareförening – ingen representation

16. Södra Kärr Samfällighetsförening – ingen representation

17. Grämekulla Intresseförening – ingen representation.

- ”Vårträffen 2012” fortsätter med sedvanliga årsmötesförhandlingar med årsmötesprotokoll som Du hittar på vår hemsida under linjalrubriken Dokumentarkiv/protokoll eller genom att klicka här nedan <http://www.kustmiljogruppen.org/ny/wp-admin/post.php?post=177&action=edit&message=1>

Eller att klicka här nedan för vår årsredovisning

<http://www.kustmiljogruppen.org/pdf/arsredovisning2011.pdf>

”Vårträffen 2012” avslutas med att ordföranden Rune Fransén tackar för visat intresse, engagemang och ser positivt fram emot framgång med våra viktiga frågor för miljön i Torsås kommun

MED TILLÖNSKAN OM EN GLAD SOMMAR!

Vid pennan

Karl-Gustaf Eklund

